

7. Про прокуратуру: закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1697-VII / База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.

8. Шемшученко Ю.С. Відповідальність юридична. Юридична енциклопедія: в 6 т. Т. 1. А–Г / редкол.: Ю.С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. К.: Укр. енцикл., 1998. 672 с.

9. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII / База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.

10. Кодекс України про адміністративні правопорушення. Відомості Верховної Ради Української РСР. 1984. Додаток до № 51. Ст. 1122.

11. Про Державну фіскальну службу України: Постанова Кабінету міністрів України від 21 травня 2014 р. № 236 / База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF>.

УДК 342.9+355

САУНІН Р.Д.,
ТКАЧЕНКО О.В.

ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Розглянуто деякі аспекти проблеми адміністративно-правового забезпечення службово-бойової діяльності Національної гвардії України. Встановлено, що одним із можливих шляхів розв'язання зазначеного питання є кодифікація законодавства методом компіляції та реформи надалі.

Ключові слова: адміністративно-правового забезпечення, кодифікація, Національна гвардія України, службово-бойова діяльність.

Рассмотрены некоторые аспекты проблемы административно-правового обеспечения служебно-боевой деятельности Национальной гвардии Украины. Установлено, что одним из возможных путей решения этого вопроса является кодификация законодательства методом компиляции и реформы в дальнейшем.

Ключевые слова: административно-правовое обеспечение, кодификация, Национальная гвардия Украины, служебно-боевая деятельность.

Some aspects of the problem of administrative and legal support of service and combat activities of the National Guard of Ukraine are considered. It has been established that one of the possible ways to solve this issue is the codification of legislation by the method of compilation and, further, reform.

Key words: administrative and legal support, codification, National Guard of Ukraine, service and combat activities.

Вступ. Юридичні науки та національна безпека – галузі науки, одним зі спільних об'єктів дослідження яких є, зокрема, суспільні відносини, що виникають у процесі виконання Національною гвардією України (далі – НГУ) службово-бойової діяльності. Сучасне бачення проблем адміністративно-правового забезпечення службово-бойової діяльності (далі – СБД) НГУ крізь призму поглядів вчених наукових спеціальностей адміністративного права та службово-бойової діяльності сил охорони правопорядку є важливою умовою їх розв'язання.

© САУНІН Р.Д. – кандидат юридичних наук, офіцер групи аналізу та технічного забезпечення відділу командних пунктів штабу (Південне територіальне управління Національної гвардії України)

© ТКАЧЕНКО О.В. – кандидат юридичних наук, начальник кафедри правового забезпечення службово-бойової діяльності (Національна академія Національної гвардії України)

Проблемами дослідження феномена, що винесений у назву статті, так чи інакше займалися вчені різних галузей науки, зокрема, О.В. Агапова, В.І. Воробйов, В.В. Галуцько, Г.А. Дробаха, О.В. Кривенко, О.М. Шмаков та інші. Незважаючи на значний внесок вчених у вирішення цих та інших наукових проблем, вказані науковці не розкривали проблеми адміністративно-правового забезпечення службово-бойової діяльності Національної гвардії України, а досліджували інші – більш широкі, спеціальні або суміжні актуальні питання.

Постановка завдання. Мета статті – на основі аналізу відповідних нормативно-правових актів, праць вчених та інших джерел з'ясувати проблеми адміністративно-правового забезпечення службово-бойової діяльності Національної гвардії України.

Результати дослідження. Загальноприйнятою є позиція, за якою проблема – складне теоретичне або практичне питання, що потребує вирішення [1, с. 121].

Також зауважимо, що, відповідно до «Словника української мови», забезпечення – це дія зі значенням «забезпечити», що, своєю чергою, означає «створювати надійні умови для здійснення чого-небудь; гарантувати щось» [2, с. 17].

На думку професора О.М. Шмакова, службово-бойова діяльність – вид правоохоронної діяльності, який характеризується формуванням внутрішньої безпеки держави і полягає у виконанні правоохоронних завдань переважно через їх службову діяльність (правоохоронними методами), а у разі загострення обстановки – і військовими методами [3; 4, с. 267].

Крім цього, вчений уточнив це поняття щодо внутрішніх військ (на базі яких пізніше була утворена Національна гвардія України) – це загальна назва, яка відбиває характер діяльності внутрішніх військ, на відміну від бойової діяльності Збройних сил. Збройні сили призначені для ведення воєнних (бойових) дій у воєнний час; у мирний час вони здійснюють заходи з підготовки до воєнних (бойових) дій, основним змістом якої є бойова (оперативна) підготовка військ (сил). На відміну від Збройних сил, формування внутрішніх військ у мирний час здійснюють службову діяльність у плановому регулярному порядку [3, с. 188; 4, с. 268].

Насамперед, зауважимо, що на офіційному сайті НГУ міститься перелік нормативної бази, дослідивши який, а також чинне законодавство України, можна дійти висновку, що службово-бойова діяльність НГУ регулюється, зокрема, законами «Про Національну гвардію України», «Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави», «Про військовий обов'язок і військову службу», «Про боротьбу з тероризмом», «Про правовий режим надзвичайного стану», «Про правовий режим воєнного стану», «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», «Про оборону України», «Про правовий режим майна у Збройних силах України», «Про господарську діяльність у Збройних силах України», «Про фізичний захист ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання», «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», «Про загальну структуру і чисельність Міністерства внутрішніх справ України», «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених із військової служби, та деяких інших осіб», «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації», «Про запобігання корупції» [5–7].

Крім того, тісно чи іншою мірою зазначені суспільні відносини регулюються Постановою Верховної Ради України «Про затвердження Положення про матеріальну відповідальність військовослужбовців за шкоду, заподіяну державі», указами Президента України «Про День Національної гвардії України», «Питання головного органу військового управління Національної гвардії України», «Про Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних силах України», «Про Антитерористичний центр», «Про символіку Національної гвардії України», «Про надання Академії Національної гвардії України статусу національної», «Про Положення про Антитерористичний центр та його координаційні групи при регіональних органах Служби безпеки України» [5; 8; 9, с. 26].

Також безпосередньо проблематики, що досліджується, стосуються постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання грошового забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу та поліцейських», «Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України», «Про порядок обчислення вислуги років, призначення та виплати пенсій і грошової допомоги особам офіцерського складу, прапорщикам, мічманам, військовослужбовцям надстрокової служби та військової служби за контрактом, особам начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ, поліцейським та членам їхніх сімей», «Про затвердження Переліку військового майна, нестача або розкрадання якого відшкодовується винними особами у кратному співвідношенні до його вартості», «Про затвердження Положення про порядок обліку, зберігання, списання та використання військового майна у Збройних силах», «Про затвердження

переліку спеціальних вантажів, які підлягають охороні та обороні Національною гвардією України», «Про затвердження Зразків військової форми одягу та загальних вимог до знаків розрізнення військовослужбовців та ліцеїстів військових ліцеїв», «Про затвердження переліку видів господарської діяльності, здійснення якої дозволяється військовим частинам Збройних сил», «Про порядок відчуження та реалізації військового майна Збройних сил», «Про упорядкування структури та умов грошового забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу та деяких інших осіб», «Питання грошового забезпечення окремих категорій військовослужбовців Збройних сил, Державної прикордонної служби, Національної гвардії, Служби зовнішньої розвідки та осіб начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту Державної служби з надзвичайних ситуацій», «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті на будівництво (придбання) житла для військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу», «Про затвердження переліку місцевостей з особливими природними, географічними, геологічними, кліматичними, екологічними умовами та переліків військових посад, виконання обов'язків військової служби за якими пов'язано з підвищенням нервово-емоційним та інтелектуальним навантаженням, ризиком для життя і здоров'я, а також Порядку надання та визначення тривалості щорічної додаткової відпустки залежно від часу проходження служби в зазначених умовах», «Про речове забезпечення військовослужбовців Збройних сил та інших військових формувань у мирний час», «Про віднесення посади головного спеціаліста Головного управління Національної гвардії України до п'ятої категорії посад» [10; 11].

До цієї категорії належать і розпорядження КМУ «Про затвердження переліку військового майна внутрішніх військ МВС, яке може бути відчужено» та «Про перейменування Академії внутрішніх військ Міністерства внутрішніх справ України» [12; 13].

Також не можна лишити поза увагою накази Міністерства внутрішніх справ України «Про затвердження Інструкції про порядок комплектування військових частин резервістами в особливий період», «Про затвердження Інструкції з організації оповіщення резервістів щодо їх виклику до військових частин Національної гвардії України для проходження підготовки, зборів», «Про затвердження Положення про військові частини оперативного призначення Національної гвардії України», «Про затвердження Положення про військові частини і підрозділи з охорони громадського порядку Національної гвардії України», «Про затвердження схем посадових окладів за посадами офіцерського складу Національної гвардії України», «Про затвердження Положення про військові частини і підрозділи з охорони важливих державних об'єктів та спеціальних вантажів НГУ», «Про затвердження Інструкції про порядок виплати грошового забезпечення та одноразової грошової допомоги при звільненні військовослужбовцям Національної гвардії України та іншим особам», «Про затвердження Інструкції про умови виплати грошового забезпечення та заохочення військовозобов'язаних та резервістів НГУ», «Про затвердження Положення про підрозділи (загони) спеціального призначення Національної гвардії України», «Про затвердження Положення про орган військового управління оперативнотериторіального об'єднання Національної гвардії України», «Про затвердження Положення про військові частини і підрозділи з охорони дипломатичних представництв, консульських установ іноземних держав, представництв міжнародних організацій в Україні Національної гвардії України», «Про виплату винагороди військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ, резервістам та працівникам (невійськовослужбовцям), льотному, льотно-підйомному, інженерно-технічному складу авіації та водіям автотранспортних засобів Національної гвардії України», «Про затвердження переліків посад та умов зарахування військовослужбовцям військових частин та підрозділів (загонів) НГУ», «Про затвердження Інструкції з організації службової кінології в Національній гвардії України», «Про впорядкування питання грошового забезпечення деяких категорій військовослужбовців Національної гвардії України», «Про затвердження Порядку оренди та оплати орендованих житлових приміщень у Національній гвардії України», «Про затвердження Інструкції з організації забезпечення, надання військовослужбовцям Національної гвардії України та членам їх сімей житлових приміщень», «Про затвердження Положення про авіаційні військові частини Національної гвардії України», «Про затвердження Інструкції з організації фізичної підготовки в Національній гвардії України», «Про затвердження Положення про організацію військово-шефської роботи в системі Міністерства внутрішніх справ України», «Про затвердження Інструкції про розміри і порядок виплати щомісячної додаткової грошової винагороди військовослужбовцям НГУ», «Про затвердження Інструкції про вимоги та порядок виконання військовослужбовцями НГУ військово-спортивного комплексу» [14, с. 98; 15, с. 86].

Таким чином, можна дійти висновку, що нормативно-правова база, яка регулює суспільні відносини, що виникають під час виконання Національною гвардією України (НГУ) службово-бойової діяльності, має великий об'єм, вона не є кодифікованою, що ускладнює користування нею та потребує в подальшому оптимізації.

Висновки. Отже, усе вищевикладене дає змогу стверджувати, що однією з проблем адміністративно-правового забезпечення службово-бойової діяльності Національної гвардії України є те, що суспільні відносини, які виникають у зазначеній сфері, регулюються не єдиним нормативно-правовим актом (або порівняно невеликою їх кількістю), а цілою низкою, зокрема, законами України, постановами Верховної Ради України, указами Президента України, постановами та розпорядженнями Кабінету Міністрів України, наказами Міністерства внутрішніх справ.

Одним із можливих шляхів оптимізації діяльності СБД НГУ є кодифікація законодавства методом компіляції та реформи в подальшому.

Список використаних джерел:

1. Білодід І.К. Словник української мови. Київ: Наукова думка, 1970. Т. 8.
2. Білодід І.К. Словник української мови. Київ: Наукова думка, 1970. Т. 3.
3. Саунін Р.Д. Онтологія та епістемологія (гносеологія) адміністративно-правового забезпечення службово-бойової діяльності Національної гвардії України. Науковий вісник публічного та приватного права. 2016. № 4.
4. Шмаков О.М. Словник офіцера внутрішніх військ з воєнно-наукових питань. Харків: Військовий інститут ВВ МВС України, 2005. 362 с.
5. Нормативно-правова база / Національна гвардія України. URL: <http://ngu.gov.ua/ua/popatuvno-pravova-baza> (дата звернення: 01.06.2018).
6. Про Національну гвардію України: Закон України станом на 1 червня 2018 р. Відомості Верховної Ради. 2014. № 17.
7. Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави: Закон України станом на 1 червня 2018 р. Відомості Верховної Ради. 2003. № 46.
8. Про затвердження Положення про матеріальну відповідальність військовослужбовців за шкоду, заподіяну державі: Постанова Верховної Ради України станом на 1 червня 2018 р. Відомості Верховної Ради. 1995. № 25.
9. Про День Національної гвардії України: Указ Президента України станом на 1 червня 2018 р. Офіційний вісник Президента України. 2015. № 9.
10. Деякі питання грошового забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу та поліцейських: Постанова Кабінету Міністрів України станом на 1 червня 2018 р. Урядовий кур'єр. 2016. № 12.
11. Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України: Постанова Кабінету Міністрів України станом на 1 червня 2018 р. Урядовий кур'єр. 2015. № 207.
12. Про затвердження переліку рухомого військового майна внутрішніх військ Міністерства внутрішніх справ, яке може бути відчужено: Розпорядження Кабінету Міністрів України станом на 1 червня 2018 р. Урядовий кур'єр. 2012. № 227.
13. Про перейменування Академії внутрішніх військ Міністерства внутрішніх справ України: Розпорядження Кабінету Міністрів України станом на 1 червня 2018 р. Урядовий кур'єр. 2014. № 101.
14. Про затвердження Інструкції про порядок комплектування військових частин резервістами в особливий період: Наказ Міністерства внутрішніх справ станом на 1 червня 2018 р. Офіційний вісник України. 2014. № 37.
15. Про затвердження Інструкції з організації оповіщення резервістів щодо їх виклику до військових частин Національної гвардії України для проходження підготовки, зборів: Наказ Міністерства внутрішніх справ станом на 1 червня 2018 р. Офіційний вісник України. 2014. № 39.